

Din indre neandertaler

For ti år siden oppdaget forskere at Homo sapiens har gener fra neandertalerne i kroppen. Nå ser det ut som noen av neandertaler-genene kan beskytte oss mot Covid-19.

AV MARIANNE NORDAHL OG ÅSHILD SKADBERG / NTB | PUBLISERT 12. MAI 2021

Før trodde forskere at neandertalere var mer i slekt med gorillaer enn med mennesker. Men neandertalerne var nok likere oss enn vi har trodd, sier biolog og forskningsjournalist Erik Tunstad.

Neandertalerne døde ut for mellom 30 000 og 40 000 år siden. Men noen av genene deres lever videre i Homo sapiens, altså i oss.

Fant oppskriften på en neandertaler

Gener omtales også som «arvestoff». Alt som lever, har gener. Genene ligger i cellene. De er små koder som forteller organismen hvordan den skal lages. Man kan kalle genene dine for en oppskrift på deg.

HODESKALLEN TIL EN NEANDERTALER (Foto: Getty Images)

Alle menneskene i vår egen art, Homo sapiens, er laget med samme oppskrift. Den består av cirka 25 000 gener. Likevel er vi litt forskjellige. Det er fordi det finnes forskjellige varianter av samme gen. For eksempel vil noen hårfargegener gi rødt hår, mens andre gir svart hår.

I 2010 fant forskere oppskriften på neandertalere. Forskerne hadde nemlig eldgamle skjelettbein fra dem. I disse beina lå oppskriften. Og for første gang klarte forskerne å lese den.

Felles gener

Forskerne sammenlignet neandertaler-genene med genene til vår egen menneskeart. Da oppdaget de at de fleste av oss har noen gener som stammer fra neandertaler-oppskriften.

Hvorfor har vi det? Det finnes bare én mulig forklaring.

- Vi paret oss med neandertalerne, sier Erik.

Det var kanskje ikke så vanlig at neandertalere og Homo sapiens-mennesker fikk barn sammen. Men de gangene det skjedde, fikk barnet det ene halvparten av genene sine fra den ene arten, og den andre halvparten fra den andre.

Når dette barnet ble voksent og fikk barn selv, gikk neandertaler-genene videre i arv. Og sånn fortsatte det. Neandertaler-genene gikk videre til massevis av Homo sapiens-mennesker. Og Homo sapiens-menneskene ble flere og flere, og spredde seg over hele verden. I kroppen hadde de med seg neandertaler-gener.

Disse genene er fortsatt med oss i dag. I store deler av verden har folk i gjennomsnitt 2 prosent av genene sine fra neandertalere.

Illustrasjon av neanderthalere med langt hår og ikled pels som sitter i en hule og ser beymrede ut

Neandertal-familie, modeller fra utstilling. (Illustrasjon: NTB)

Nyttige gener

Det var kanskje lurt for Homo sapiens-menneskene å ha noen neandertaler-gener i kroppen. Disse genene kan ha hjulpet dem med å tåle livet i Europa og Asia bedre.

- Vi må nesten tro at neandertaler-genene har vært nyttige for Homo sapiens, ellers ville de ikke ha blitt med oss videre. Kanskje noen av dem beskyttet oss mot sykdommer, sier Erik.

Det kan noen neandertaler-gener fortsatt gjøre, tror forskerne ved Max Planck-instituttet i Tyskland. I fjor oppdaget de nemlig at noen neandertaler-gener kan gjøre at man blir litt mindre syk av koronaviruset.

Føler mer smerte

Et annet funn forskerne gjorde i fjor, var at neandertaler-gener kan gjøre at man kjenner fysisk smerte ekstra sterkt.

Oppdagelsen kom da forskerne gransket data fra en stor befolkningsundersøkelse i Storbritannia. Mer enn 362 000 personer deltok i studien, som blant annet inneholder gentester og spørsmål om smerte.

Da forskerne sammenlignet gentestene med spørreundersøkelsene, oppdaget de at folk med et spesielt neandertalsk gen kjente mer smerte enn andre.

Det er sannsynlig at neandertalerne utviklet evnen til å kjenne smerte ekstra godt fordi det var nyttig for dem. Det sier zoolog Torfinn Ørmen, som er ekspert på menneskets utvikling.

Neandertalere levde farlige liv. Blant annet jaktet de på store dyr.

- De neandertalerne som ikke reagerte på at de hadde vondt et eller annet sted, hadde større sjanse for å dø. Hvis det gjør vondt, er du mer forsiktig, forklarer Torfinn.

EVOLUSJON MENNESKEKROPPEN

Meldinger ved utskriftstidspunkt 11. april 2025, kl. 09.51 CEST

Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.